

Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

Institutionen för hälsovetenskap

**Hälsa- och sjukvårdspersonalens attityder
till patienter som försökt begå suicid
-en litteraturöversikt**

**Haglund, Kristian
Paulsson, Lena**

**Examensarbete (omvårdnad, C) 15 hp
November 2008
Östersund**

Abstrakt

I Sverige är suicidförsök en vanlig företeelse och det är allmänt känt att det finns fördomar och myter till människor som försökt ta sitt liv. Patienter som har vårdats efter suicidförsök har ofta förmedlat känslor som otrivsel, misslyckande och skam. Men med ett respektfullt bemötande från personalen känner sig patienterna trygga. Inom sjuksköterskeprofessionen är det av stor vikt att ha kunskap om sina egna attityder och fördomar för att kunna ge en god omvårdnad. Syftet med studien var att belysa hälso- och sjukvårdspersonalens attityder till patienter som vårdas efter suicidförsök och att ta reda på vilka faktorer som påverkade attityderna. En litteraturoversikt gjordes där tio vetenskapliga artiklar analyserades. I resultatet framkom två huvudkategorier: Hälso- och sjukvårdspersonalens attityder och Faktorer som påverkar attityderna. Resultatet visade att det fanns fördomsfria och fördomsfulla attityder men trots detta var attityderna generellt positiva. De faktorer som påverkade hälso- och sjukvårdspersonalens attityder var personalens ålder, utbildning, erfarenhet, arbetsplats, kön och religion. Slutsatsen av studien visar att trots de faktorer som påverkade attityderna så var utbildning nyckeln som skulle kunna bidra till mer positiva attityder.

Nyckelord: attityd, fördomar, omvårdnad, sjuksköterska, suicidförsök

Hälso- och sjukvårdspersonalens attityder till patienter som försökt begå suicid -en litteraturoversikt

HAGLUND KRISTIAN
PAULSSON LENA

Mittuniversitetet, Östersund
Institutionen för hälsovetenskap
Omvårdnad Gr (C), Vetenskapligt arbete, 15 hp
November 2008

INNEHÅLL

Inledning	1
<i>Definitioner</i>	1
Bakgrund	2
<i>Suicidalitet i Sverige</i>	2
<i>Sjuksköterskan och professionen</i>	2
<i>Patientens perspektiv</i>	3
SYFTE	4
<i>Frågeställningar</i>	4
METOD	4
<i>Litteratursökning</i>	4
<i>Urval</i>	5
<i>Värdering av vetenskaplig kvalitet</i>	5
<i>Analys</i>	6
<i>Etiska överväganden</i>	6
RESULTAT	7
<i>Hälso- och sjukvårdspersonalens attityder</i>	7
Fördomsfria attityder	7
Fördomsfulla attityder	8
<i>Faktorer som påverkar hälso- och sjukvårdspersonalens attityder</i>	10
Arbetsplats	10
Ålder	11
Erfarenheter	12
Utbildning	14
Kön	15
Religion	15
Diskussion	16
<i>Metoddiskussion</i>	19
<i>Slutsatser</i>	20
Referenser	22
<i>Elektroniska referenser</i>	24
Bilagor	

INLEDNING

I samband med verksamhetsförlagd utbildning har vi mött patienter som vårdats efter suicidförsök. Vi såg att hälso- och sjukvårdspersonalen hade olika attityder till denna patientgrupp. Vi valde att göra en litteraturoversikt för att belysa hälso- och sjukvårdspersonalens attityder till patienter som försökt begå suicid. För att kunna förstå detta ämne krävs att vissa centrala begrepp definieras.

Definitioner

En *attityd* består av våra samlade tankar, känslor och beteenden och kopplas ofta ihop med värderingar som finns i omvärlden och till olika företeelser. Attityder är ett resultat av människors interaktion vilket i sin tur påverkar vår samvaro med andra (Bunkholdt 1997/2004, s. 201). Attitydens struktur kan delas in i tre komponenter: Tankekomponenten utgör de medvetna och omedvetna tankar och föreställningar vi har om ett visst fenomen, känslokomponenten innefattar de känslor som är förknippade runt fenomenet och vad vi uttrycker i vårt handlande, utgör beteendekomponenten. Alla tre komponenter finns mer eller mindre i attityder. Vetskapen om vilka komponenter som är starkast i en attityd är betydelsefull om en attitydförändring är önskvärd (Bunkholdt 1997/2004, s. 201-202).

Själv mord, suicid preciseras som ”en medveten, avsiktlig, självförvållad, livshotande handling som leder till döden” (URL 1, s. 8). På senare tid har uttrycket själv mord mer och mer kommit att ersättas av suicid då kopplingen till mord har en negativ klang (Tegern, Beskow & Eriksson, 2003, s. 26).

Själv mordsnära/suicidnära människor avser de som under det senaste året haft allvarliga själv mordstankar, försökt ta sitt liv eller där själv mordsrisk tros föreligga (URL 1).

Själv mordsförsök, suicidförsök definieras som ”Livshotande eller skenbart livshotande beteende i avsikt att sätta sitt liv på spel eller göra intryck av en sådan avsikt som inte leder till döden” (URL 1, s. 8).

Vi väljer att fortsättningsvis använda uttrycken suicid och suicidförsök och begreppen självmordsnära/suicidnära människor likställs med begreppet suicidala patienter.

Med *psykisk ohälsa* avses psykiska sjukdomar och störningar men även psykiska problem eller obehag som orsakar lidande hos individen såsom oro, ångest och sömnsvårigheter, men som inte alltid ger en psykiatrisk diagnos (URL 2).

BAKGRUND

Suicidalitet i Sverige

En stor riskfaktor för suicid och suicidförsök är den psykiska ohälsan. Trots att den psykiska ohälsan ökat sedan 1980-talets slut har antalet suicid minskat, men människor som lider av ängslan, oro eller ångest tenderar dock att i högre utsträckning begå suicid och vårdas på sjukhus för suicidförsök (URL 3). Enligt Socialstyrelsen så ligger någon form av psykisk störning till grund för ca 90-96% av alla suicid. De diagnoser som vanligast förekommer är depression, alkoholmissbruk, personlighetsstörningar och schizofreni (URL 1). I Sverige begick 1516 människor suicid år 2005 varav 481 var kvinnor och 1035 var män. Det är ungefär 2 gånger vanligare att suicid begås av män samtidigt som kvinnor begår ca 1,5 gånger fler suicidförsök (URL 3). Det finns inga exakta siffror över antalet suicidförsök i Sverige eftersom endast de sjukvårdsregistrerade fallen kommer till offentlighetens kännedom, mörkertalet är stort. Det som med säkerhet ändå går att fastställa är att antalet suicidförsök är fler än antal suicid (URL 4). 7300 personer vårdades i Sverige år 2005 på sjukhus för suicidförsök. Sedan slutet av 1990-talet har antalet vårdade på sjukhus för suicidförsök ökat, den största ökningen är bland unga män och framförallt kvinnor i åldersgruppen 15-24 år (URL 5).

Sjuksköterskan och professionen

I Socialstyrelsens kompetensbeskrivning för sjuksköterskor (URL 6) står det att *”Sjuksköterskans arbete ska oavsett verksamhetsområde och vårdform präglas av ett etiskt förhållningssätt och bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet samt utföras i enlighet med gällande författningar (lagar, förordningar, föreskrifter) och andra riktlinjer”* (URL 6, s. 8). Inom sjuksköterskeprofessionen är det av stor vikt att ha kunskap om sina egna attityder och fördomar för att avsiktligt kunna

ändra dessa. Denna kunskap är det första steget mot positiva framsteg och omställningar. För den professionella sjuksköterskan är det av yttersta vikt att arbeta mot en god självinsikt (Jahren Kristoffersen, 1998, s. 216).

Att i sitt arbete möta suicidala människor väcker ofta känslomässiga tankar om liv och död. Sjukvårdspersonal upplever ofta detta som svårt och detta provocerar ofta fram frågor och problem som rör ens egna existentiella föreställningar (URL 1). Den etiska och existentiella problematik som detta framkallar hos den enskilde bör bearbetas för att kunna möta suicidala människor. I sjuksköterskans omvårdnad av dessa individer ingår att ge patienten redskap för att kunna sätta värde på livet. Om sjuksköterskan har dålig medvetenhet om sina egna värderingar och attityder kan det innebära att patienten inte får sina behov tillgodosedda (Bruland-Vråle, 1995/1993, s. 41). I Socialstyrelsens allmänna råd om omvårdnad inom hälso- och sjukvården (SOSFS 1993:17) står det att omvårdnad bör vara av ”god kvalitet och tillgodose patientens behov av trygghet i vården och att behandlingen skall bygga på respekt för patientens självbestämmande och integritet samt så långt det är möjligt utformas och genomförs i samråd med patienten” och syfta till ”att stärka hälsa, förebygga sjukdom och ohälsa, återställa och bevara hälsa utifrån patientens individuella möjligheter och behov”.

Patientperspektivet

I en svensk studie som publicerades år 2000 undersöktes hur patienter som var inneliggande på psykiatrisk vårdavdelning efter allvarliga suicidförsök upplevde den psykiatriska vården. Många av de inneliggande patienterna förmedlade känslor som otrivsel, nervositet, misslyckande och skam men dessa känslor försvann ofta av ett vänligt bemötande (Samuelsson, Wiklander, Åsberg & Saveman, 2000). Patienterna upplevde att personalen visade engagemang och empati vilket ledde till ett respektfullt och engagerat bemötande som i sin tur bidrog till att patienterna kände sig trygga. Det var för det mesta ett accepterande klimat på avdelningen men att behöva delge sina innersta tankar och problem till många olika människor upplevdes som förnedrande och jobbigt av patienterna. Merparten av patienterna tyckte ändå att vårdtiden varit till stor hjälp och att den förmodligen räddat deras liv (a.a).

Hjelmeland och Knizek (2004) konstaterar att myter och fördomar till patienter som försökt begå suicid fortfarande förekommer i samhället. Till exempel tror många fortfarande att när en människa har bestämt sig för att begå suicid kan ingen hindra honom/henne och att det finns en risk att väcka suicidala tankar hos människor om man frågar om det.

I arbetet som sjuksköterska kommer vi att möta människor som kämpar med suicidtankar och även de som försökt ta sitt liv. I mötet med dessa patienter är det viktigt att vara medveten om vad som uttrycks med våra attityder då det kommer att spegla sig i patienternas omvårdnad.

SYFTE

Syftet med litteraturöversikten var att belysa hälso- och sjukvårdspersonalens attityder till patienter som vårdas efter suicidförsök

Frågeställningar

Vilka attityder har hälso- och sjukvårdspersonalen till patienter som vårdas efter suicidförsök?

Vilka faktorer kan påverka hälso- och sjukvårdspersonalens attityder till patienter som försökt begå suicid?

METOD

Uppsatsen är utformad som en litteraturöversikt vilket enligt Forsberg och Wengström (2008, s. 29,34) innebär att systematiskt söka litteratur inom ett valt ämne som kritiskt granskas och sammanställs för att beskriva det aktuella kunskapsläget.

Litteratursökning

Vetenskapliga artiklar söktes i tre databaser: PubMed, Cinahl och PsycINFO. Sökorden som användes var: *suicide attempted, attitude of health personnel, attitude, nursing, perception, nurse attitudes, attempted suicide, health personnel attitudes, nursing staff, nursing staff hospital, staff nurses*. Sökorden användes i olika kombinationer som framgår av bilaga 1, där alla sökningar, avgränsningar, antal avvisade artiklar och orsaker, antal granskade och värderade artiklar redovisas. Även sökningar där ingen artikel valts ut redovisas för att visa att

samma artiklar påträffades i flera sökningar. Artiklar söktes även manuellt från resultatartiklarnas referenslistor men detta bidrog inte med någon ny litteratur.

Sökningarnas avgränsningar var: abstracts, humans, English, Swedish, publicerad ifrån år 1990. Vi hade som mål att använda forskning enbart från 2000-talet för att redovisa så färsk forskning som möjligt. Men det visade sig i våra sökningar att mycket forskning i detta ämne är gjord från 1970 och framåt i tiden. Tyvärr är tillgängligheten av artiklar från 70- och 80- tal mycket begränsad och på grund av ekonomiska skäl gjordes avgränsningen att söka artiklar från år 1990 då tillgängligheten av artiklar är avsevärt mycket bättre.

Urval

Efter varje databassökning lästes titeln på artiklarna för att avgöra om de svarade mot syfte och frågeställningar. De artiklar vars titlar verkade vara intressanta och motsvarade studiens syfte gick vidare till nästa urval där abstrakt lästes för att ge en bättre inblick av innehållet. De artiklarna vars abstrakt svarade mot syfte och frågeställningar skrevs ut i sin helhet och lästes igenom. De som efter genomläsning fortfarande visade sig motsvara syfte och frågeställningar värderades och analyserades. Totalt användes tio artiklar i resultatet varav åtta var kvantitativa och två kvalitativa.

Endast originalartiklar som undersöker och berör hälso- och sjukvårdpersonalens attityder till patienter som försökt begå suicid inkluderades i studien. Inklusionskriterier var också att artiklarna skulle finnas tillgängliga i fulltext eller via Mittuniversitetets bibliotek, vara skrivna på engelska eller svenska, ha kvalitet I eller II samt vara publicerade från år 1990. Artiklar som berör självskadebeteende på något vis har exkluderats om det inte varit synonymt med suicidförsök. De har exkluderats i olika skeden av urvalet beroende på när det blev tydligt att artikeln ej svarade mot studiens syfte.

Värdering av vetenskaplig kvalitet

För att bedöma artiklarnas vetenskapliga kvalitet har en bedömningsmall av Carlsson och Eiman (2003, s. 17-18) använts (se bilaga 2: Exempel på bedömningsmall). Denna bedömningsmall valdes då den ansågs vara lätthanterlig och för att artiklarna ska värderas på ett konsekvent sätt. Kvantitativ och kvalitativ

metod värderas med olika bedömningsmallar genom att studiens olika delar poängsätts från noll till tre. Summan av alla poäng räknas om till procent som sedan översätts till grad I, II eller III där grad I har högst vetenskaplig kvalitet. De artiklar som får över 60% bedöms som grad III, över 70% grad II och över 80% grad I. Bedömningsmallarna har en del som behandlar lungcancerdiagnos under metodgranskningen. Den delen togs bort eftersom den är irrelevant för ämnet och skulle ha gett missvisande poäng. Därmed blev maxpoängen lägre, 44 poäng istället för 47 poäng för kvantitativa artiklar och 45 poäng istället för 48 poäng för kvalitativa artiklar. De artiklar som efter bedömning fått Grad I eller II inkluderades i studien medan grad III exkluderades på grund av att de ej höll tillräcklig hög vetenskaplig kvalitet i en eller flera av delarna syfte, metod eller resultat. Översikt av inkluderade resultatartiklar och gradering redovisas i bilaga 3.

Analys

Efter värdering av artiklarna lästes de noggrant igenom. För att gå systematiskt tillväga i analysförfarandet skapades en mall där relevant data extraherades och sorterades från varje artikel med kvantitativ ansats utifrån syfte och frågeställningar (se bilaga 4: Extraktion av data), vilket resulterade i de två huvudkategorierna: Hälso- och sjukvårdspersonalens attityder och Faktorer som påverkar hälso- och sjukvårdspersonalens attityder. Resultatet presenteras i huvudsak med hjälp av P-värden och i viss mån procentsatser. För att analysera de kvalitativa artiklarna textreducerades innehållet utifrån syfte och frågeställningar, detta genererade inte några nya kategorier utan passade in i redan befintliga kategorier.

Etiska överväganden

Vår avsikt var att i största möjliga mån använda oss av studier som blivit etiskt godkända. Sju av tio resultatartiklar var godkända av en etisk kommitté. De tre artiklarna som inte granskats av en etisk kommitté har ändå inkluderats då etiska ställningstaganden gjorts i form av frivilligt deltagande och garanterad anonymitet. Alla artiklar är skrivna på engelska och har tolkats och översatts med respekt för författarna. Då engelska inte är vårt modersmål finns risk för missförstånd men intentionen är att utifrån bästa förmåga undvika att förvränga och misstolka den fakta som presenteras i resultatartiklarna.

RESULTAT

Hälso- och sjukvårdspersonalens attityder

Fördomsfria attityder

I flertalet studier framkommer det att sjukvårdspersonalen har generellt positiva attityder till patienter som försökt begå suicid (Anderson, 1997; McCann, Clark, McConnachie & Harvey 2006; Mc Laughlin, 1994; Samuelsson, Sunbring, Winell & Åsberg, 1997a; Samuelsson, Åsberg & Gustavsson 1997b; Samuelsson & Åsberg, 2002; Sun, Long & Boore 2007; Suominen, Suokas & Lönnqvist 2007). Det beskrivs också att i omvårdnaden av suicidala patienter är det viktigt att sjuksköterskan har fördomsfria attityder och då detta främjar patienternas återhämtning (Sun, Long, Boore & Tsao, 2006a; Sun, Long, Boore & Tsao, 2006b). Sjuksköterskor som uttrycker fördomsfria attityder till suicidala patienter förmedlar opartiskhet, sympati, omsorgsfullhet och tillit (Sun et al., 2006a).

I always believe the patients when they tell me they want to die. Even though they might be trying to draw our attention, we must take care of them and never make judgments on whether what they say is the truth or not (Sun et al., 2006a, p. 88).

Hälso- och sjukvårdspersonalen har generellt ett accepterande synsätt till suicidalt beteende och suicidala patienter och ser även positivt på detta som ett sätt för människor att kommunicera (Anderson, 1997; Sun et al., 2007). I flera studier framkommer det att personalen anser att människor som försökt begå suicid är i behov av någon slags vård (McCann et al., 2006; Sun et al., 2007; Samuelsson et al., 1997a; Samuelsson et al., 1997b; Samuelsson & Åsberg, 2002) och att denna vård inte enbart ska uppmärksamma de mest allvarliga suicidförsöken (Samuelsson et al., 1997a; Samuelsson et al., 1997b; Samuelsson & Åsberg, 2002). Studier visar att personal som arbetar med suicidala patienter ser positivt på sin professionella yrkesroll och omvårdnadsarbetet med dessa patienter (Anderson, 1997; Sun et al., 2007). Hälso- och sjukvårdspersonal tycker att patienter som försökt begå suicid behandlas likvärdigt och lika sympatiskt som andra patienter under vårdtiden och de gör sitt bästa för att visa patienterna förståelse, trygghet och säkerhet (Suominen et al., 2007; Samuelsson et al., 1997b). Andra framträdande attityder bland hälso- och sjukvårdspersonalen är att människor som försöker begå suicid inte anses vara psykiskt sjuka (Anderson,

1997; Sun et al. 2007), mindre religiösa än andra (McCan et al., 2006; Sun et al., 2007) och att suicid inte är ett acceptabelt sätt att avsluta en obotlig sjukdom på (Sun et al., 2007). Dessutom anser personalen att suicidala människor inte alltid fortsättningsvis kommer att vara det (McCann et al., 2006) samt att människor som talar om suicid inte alltid begår suicid (Sun et al., 2007) och att det finns viss risk för att de som överlever ett suicidförsök kommer att försöka igen (McCann et al., 2006; Sun et al., 2007).

Fördomsfulla attityder

Emellertid framkommer också attityder som kan tolkas som fördomsfulla, såsom ilska, hat och en misstro till patienternas suicidalitet vilket försvårar relationen till patienterna och inverkar negativt på omvårdnaden. Sjuksköterskor anser att de suicidala patienterna inte tar ansvar för sina liv (Sun et al., 2006a; Sun et al., 2006b).

It's foolish behaviour for patients to attempt suicide to deal with their problems in life (Sun et al., 2006a p. 88).

Det beskrivs att hälso- och sjukvårdspersonalen kan uppfatta suicidalt beteende som irriterande (Sun et al., 2007) och att det ibland upplevs som besvärligt att vårda patienter som försökt begå suicid, många medger att de känner sig arga på patienterna (Samuelsson et al., 1997b; Suominen et al., 2007). Studier visar att det finns en inställning till att den psykiatriska vården inte fungerar bra runt patienter som försökt begå suicid (Samuelsson et al., 1997b; Samuelsson & Åsberg, 2002) och hälso- och sjukvårdspersonalen anser att det inte ligger i deras professionella roll att förhindra alla suicidala patienter från att dö (Sun et al., 2007).

I en studie framkommer det att majoriteten av de deltagande sjuksköterskorna någon gång hört en kollega säga "Why does he never do it right and save us a lot of trouble." (McLaughlin, 1994, s.1115)

I tre studier vars syfte var att undersöka sjukvårdspersonalens attityder till patienter som försökt begå suicid används tre autentiska fallbeskrivningar (Samuelsson et al., 1997a; Samuelsson et al., 1997b; Samuelsson & Åsberg 2002).

De tre personerna i fallen hade avlidit till följd av suicid vilket inte presenterades för deltagarna. Efter varje fall fick deltagarna besvara 3 frågor som behandlade förståelse, villighet att vårda och bedömning av suicidrisk. Svaret på frågorna mättes med en VAS skala från 0-100mm. Frågorna var: (1) **Förståelse:** Är patienten någon vars problem du kan förstå?(0 inte alls – 100 mycket väl) (2) **Villighet:** Om patienten var ineliggande, skulle du vilja vara hans/hennes patientansvariga sjuksköterska (0 absolut inte – 100 gärna) (3) **Suicidrisk:** Hur bedömer du risken till att patienten kommer att begå suicid (0 mycket låg – 100 mycket hög (Samuelsson et al. 1997a; Samuelsson et al. 1997b; Samuelsson & Åsberg 2002), se tabell 1.

Tabell 1. Översikt och presentation av resultat från artiklar som använt fallbeskrivningar som ett instrument att mäta attityder till suicidala patienter

	Samuelsson et al. 1997a		Samuelsson et al. 1997b	Samuelsson & Åsberg 2002			
	Sjuksköterskor inom somatisk vård N=74	Sjuksköterskor inom psykiatrisk vård N=50	Psykiatripersonal N=193	Psykiatripersonal N=44			
				Före utb.	Efter utb.		
Förståelse							
Karin*	46.8	67.0	P< 0.001	55.4	62.0	68.3	NS
Hans**	50.8	74.3	P< 0.001	66.1	60.7	64.1	NS
Karl***	64.6	78.1	P< 0.001	73.6	72.5	78.0	NS
				P< 0.0001			
Villighet							
Karin	33.8	70.6	P< 0.001	55.4	63.6	69.2	NS
Hans	37.0	75.9	P< 0.001	67.6	65.1	70.5	NS
Karl	40.3	72.2	P< 0.001	68.3	74.5	78.7	NS
				P<0.0001			
Suicidrisk							
Karin	50.3	54.7	NS	60.8	56.4	60.3	NS
Hans	43.9	40.6	NS	41.2	44.5	63.3	P<0.001
Karl	77.3	86.6	P< 0.001	81.7	78.3	87.5	P<0.01
				P<0.0001			
*Karin: 45 år, alkoholberoende, Intagen efter en överdos benzodiazepiner Förnekar suicid		**Hans: 21 år, skurit sig i handlederna under inverkan av alkohol efter ett svartsjukedrama		***Karl: 47 år, intagen efter ett försök kolmonoxid förgiftning i sin bil Har diagnosen depression			

NS = Non significance

Samuelsson et al. (1997a) fann att sjuksköterskorna inom psykiatrin visade mer förståelse och mer villighet att vårda samtliga patienter jämfört med sjuksköterskorna inom den somatiska vården. Båda grupperna gjorde likartade bedömningar av suicidrisken för två av patienterna medan psykiatrisjuksköterskornas bedömning av Karl var signifikant högre. I Samuelsson et al. (1997b) visade psykiatripersonalen tydligt mindre förståelse och mindre villighet att vårda den alkoholiserade patienten (Karin) än för de båda männen. Genomgående hade personalen mest positiva attityder till den deprimerade mannen (Karl) som också bedömdes ha den högsta risken för att begå suicid. Hans, den unga mannen som skurit handleden under inverkan av

alkohol, bedömdes ha lägst risk att begå suicid. Samuelsson och Åsberg (2002) fann inga signifikanta skillnader i förståelse och villighet att vårda efter utbildningen men attityderna tenderade att bli mer positiva. Bedömningen av suicidrisken ökade signifikant för de båda männen, se tabell 1.

Faktorer som påverkar hälso- och sjukvårdspersonalens attityder

Tabell 2. Översikt av resultatartiklar och förekomst av faktorer som påverkar hälso- och sjukvårdspersonalens attityder

Författare	Undersökta	Arbetsplats	Ålder	Erfarenhet	Utbildning	Kön	Religion
Anderson (1997)	Psykiatrisjuksköterskor Akutsjuksköterskor	X	X	X			
McCann et al. (2006)	Akutsjuksköterskor		X	X	X		
McLaughlin (2004)	Akutsjuksköterskor		X	X			
Samuelsson et al. (1997a)	Psykiatrisjuksköterskor Sjuksköterskor i somatisk vård	X	X	X		X	
Samuelsson et al. (1997b)	Psykiatripersonal		X	X	X	X	
Samuelsson & Åsberg (2002)	Psykiatripersonal				X		
Sun et al (2006a)	Psykiatrisjuksköterskor				X		X
Sun et al. (2006b)	Psykiatripersonal				X		
Sun et al. (2007)	Akutsjuksköterskor			X	X		X
Suominen et al. (2007)	Akutvårdspersonal	X	X	X		X	

Arbetsplats

Tabell 3. Översikt och resultat av artiklar som jämför attityder mellan olika arbetsplatser

Författare	Jämförda	Resultat	P-värde
Anderson (1997)	Psykiatrisjuksköterskor Akutsjuksköterskor	NS	<0.48
Samuelsson et al. (1997a)	Psykiatrisjuksköterskor Sjuksköterskor i somatisk vård	Psykiatrisjuksköterskor ↑	<0.001
Suominen et al. (2007)	Psykiatrisk konsultation Ej psykiatrisk konsultation	Psykiatrisk konsultation ↓	<0.001

NS = Non significance

↑ = Mer positiva attityder

↓ = Mer negativa attityder

Samuelsson et al. (1997a) undersökte och jämförde attityder, hos psykiatrisjuksköterskor och sjuksköterskor inom den somatiska vården, till patienter som försökt begå suicid. Studien visar att psykiatrisjuksköterskorna har

mer sympatiska attityder, visar mer förståelse och villighet till att vårda patienter som försökt begå suicid än de sjuksköterskor som arbetar inom den somatiska vården, se tabell 3. Som exempel tyckte 58% av psykiatrisjuksköterskorna att den psykiatriska vården för patienter som försökt begå suicid fungerade bra, men endast 30% av sjuksköterskorna inom den somatiska vården delade deras uppfattning (P=0.01). Anderson (1997) fann i sin studie ingen signifikant skillnad i attityder mellan psykiatrisjuksköterskor och akutsjuksköterskor, se tabell 3.

Suominen et al. (2007) jämförde attityderna hos akutvårdspersonal på två olika sjukhus till patienter som försökt begå suicid. Det ena sjukhuset hade psykiatrisk konsultation tillgänglig för bedömning av suicidala patienter, det andra sjukhuset saknade konsultation. Resultatet visar att akutvårdspersonalen på sjukhuset med psykiatrisk konsultation tillgänglig hade mer negativa attityder till patienter som försökt begå suicid än de på sjukhuset utan konsultation. Det fanns en signifikant skillnad i attityder mellan personalen som hade psykiatrisk konsultation tillgänglig och de som inte hade konsultation, se tabell 3. Personalen som saknade psykiatrisk konsultation samtyckte i högre grad till att de skulle vilja hjälpa en person som försökt begå suicid (P=0.001) och att de i omvårdnaden skulle göra sitt bästa för att patienter som försökt begå suicid ska känna sig säkra och trygga (P=0.005) samt att de skulle vårda en patient som försökt begå suicid med samma välvilja och empati som de vårdar andra patienter (P=0.002) (Suominen et al., 2007).

Ålder

Tabell 4. Översikt av artiklar som tar upp ålder som en faktor som påverkar hälso- och sjukvårdspersonalens attityder till suicidala patienter

Författare	Undersökta	Ålder	Attityder	P-värde
Anderson 1997	Psykiatrisjuksköterskor	↑	↓	0.051
	Akutsjuksköterskor	NS		0.13
McCann 2006	Akutsjuksköterskor	↑	↑	0.004
Mc Laughlin 1994	Akutsjuksköterskor	↑	↑	0.004
Samuelsson et al., 1997a	Psykiatrisjuksköterskor	↑	↑	0.02
	Sjuksköterskor i somatisk vård	↑	↑	0.02
Samuelsson et al., 1997b	Psykiatripersonal	↑	↑	0.01
Suominen et al., 2007	Akutvårdspersonal	↑	↑	0.03

Ålder ↑ = Äldre sjuksköterskor
Attityder ↑ = Mer positiva attityder
Attityder ↓ = Mer negativa attityder
NS = Non significance

Studier visar att högre ålder förknippas med mer positiva och sympatiska attityder till patienter som försökt begå suicid (Samuelsson et al., 1997b; Suominen et al., 2007). I flera studier framkommer det att äldre sjuksköterskor hade mer positiva och empatiska attityder än sina yngre kollegor (Samuelsson et al., 1997a; Mc Laughlin, 1994; McCann et al., 2006). I en studie gjord av Anderson (1997) som jämförde akutsjuksköterskors och psykiatrisjuksköterskors attityder mot suicidalt beteende påträffades inga signifikanta skillnader i attityder hos akutsjuksköterskorna i förhållande till ålder medan däremot äldre psykiatrisjuksköterskor hade mer negativa attityder till suicidalt beteende än sina yngre kollegor (se tabell 4).

Äldre sjuksköterskor har samtyckt i högre grad än yngre sjuksköterskor till att de flesta människor som försöker ta sitt liv egentligen inte vill dö och att de flesta människor som vill ta sitt liv har misslyckats i sina försök (P=0.03) samt till att de som hotar att ta sitt liv sällan gör det (P=0.02) (Mc Laughlin, 1994). Äldre sjuksköterskor motsätter sig starkt till att de som försöker ta sitt liv på offentliga platser är mer intresserade av att få uppmärksamhet (P=0.03) (Mc Laughlin, 1994). De som försöker begå suicid söker sympati från andra (P=0.01) samt att om en person överlever ett suicidförsök är det minimal sannolikhet till ännu ett försök (P=0.03) (McCann et al., 2006).

Erfarenhet

Tabell 5. Översikt av artiklar som tar upp erfarenhet som en faktor som påverkar hälso- och sjukvårdspersonalens attityder.

Författare	Undersökta	Erfarenhet	Attityd	P-värde
Anderson (1997)	Psykiatrisjuksköterskor	1-5 års erfarenhet	↑	0.0033
	Akutsjuksköterskor	1-5 års erfarenhet	NS	0.038
McCann et al. (2006)	Akutsjuksköterskor	Mer erfarenhet i yrket (≥6 år)	↑	0.024
McLaughlin (1994)	Akutsjuksköterskor	Mer erfarenhet i yrket (≥5 år)	↑	0.05
Samuelsson et al. (1997a)	Psykiatrisjuksköterskor i somatisk vård	Vårdade ofta suicid. pat.	↑	0.01
Samuelsson et al. (1997b)	Psykiatripersonal	Vårdade ofta suicid. pat.	↑	0.01
Sun et al. (2007)	Akutsjuksköterskor	Vårdade 1-10 suicidala patienter	↑	0.014
Suominen et al. (2007)	Akutvårdspersonal	Vårdade ofta suicid. pat. (1g/v)	NS	

NS = Non significance
 ↑ = Mer positiva attityder

Attityderna till suicidalt beteende bland sjuksköterskor varierar beroende på deras erfarenhet. Sjuksköterskor med längre erfarenhet av akutvård har mer positiva och stödjande attityder än de med mindre erfarenhet (McCann et al., 2006; Mc Laughlin, 1994). Anderson (1997) fann ingen signifikant skillnad i attityder mellan akutsjuksköterskor med 1-5 års erfarenhet och de med 10-15 års erfarenhet däremot psykiatrisjuksköterskorna i samma studie visade sig ha signifikanta skillnader i attityder då sjuksköterskor med 1-5 års erfarenhet hade mer positiva attityder än de med 10-15 års erfarenhet (Anderson, 1997), se tabell 5.

Sjuksköterskor som ofta vårdar patienter som försökt begå suicid har mer empatiska attityder än de som sällan vårdar dessa patienter ($P=0.01$) (Samuelsson et al., 1997a; Samuelsson et al., 1997b). Motstridiga resultat visar sig i en studie av Sun et al. (2007) där det framkommer att sjuksköterskor med erfarenhet av att vårda 1-10 suicidpatienter har mer positiva attityder än de som vårdat fler än 10 patienter. Suominen et al. (2007) fann ingen signifikant skillnad mellan de som ofta vårdar personer som försökt begå suicid från dem som mindre ofta vårdar patienter som försökt begå suicid, se tabell 5.

Sjuksköterskor med mindre erfarenhet är mer neutrala och osäkra till att de personer som hotar att begå suicid sällan gör det, medan mer erfarna sjuksköterskor motsätter sig detta ($P=0.01$), vilket antyder att mer erfarna sjuksköterskor är mer uppmärksamma på suicid hot (McCann et al., 2006). Mer erfarna sjuksköterskor tycker i större utsträckning än de mindre erfarna att de personer som försöker ta sitt liv egentligen inte vill dö ($P=0.00$), och att de som försöker begå suicid söker sympati från andra ($P=0.007$) (Mc Laughlin, 1994). De mer erfarna sjuksköterskorna tycker till skillnad från de mindre erfarna sjuksköterskorna att personer som försöker begå suicid är mindre religiösa ($P=0.04$) (McCann et al., 2006).

Utbildning

Tabell 6. Översikt och iakttagelser av artiklar som behandlar utbildning.

Författare	Undersökta	Iakttagelse
Samuelsson et al. 1997a	Psykiatrisjuksköterskor Sjuksköterskor i somatisk vård	Efterfrågar mer utbildning
Samuelsson et al. 1997b	Psykiatripersonal	Efterfrågar mer utbildning
Samuelsson & Åsberg 2002	Psykiatripersonal	Mer positiva attityder efter utbildningsprogram
Sun et al. 2006b	Psykiatrisjuksköterskor	Efterfrågar mer utbildning
Sun et al. 2007	Akutsjuksköterskor	Efterfrågar mer utbildning Hög utbildningsnivå = mer positiva attityder
McCann et al. 2006	Akutsjuksköterskor	Mer positiva attityder efter utbildningsprogram

Omvårdnaden av patienter med hög risk för suicid får sjuksköterskorna att känna maktlöshet när de saknar den grundläggande kompetensen och ej har adekvat utbildning (Sun et al. 2006a; Sun et al. 2006b).

I haven't enough knowledge. Sometimes when we come across obstacles or difficulties that we don't know how to solve we need someone else to help us. Nurses need more education. (Sun et al. 2006b p. 686).

I en jämförande studie utförd av Samuelsson et al. (1997a) efterfrågar 32% av psykiatrisjuksköterskorna och 70% av sjuksköterskorna inom den somatiska vården mer utbildning i suicidologi (P=0.001). Majoriteten av sjuksköterskorna anser att deras nuvarande utbildning inte förser dem med adekvat kunskaper för att vårda patienter som försökt begå suicid. Samuelsson et al. (1997b) fann i sin studie att 25% av deltagarna anser att deras nuvarande utbildning förser dem med tillräckliga kunskaper för att vårda människor som försökt begå suicid, samt att 75% uttrycker behov av mer utbildning för att kunna vårda dessa patienter (a.a). Efter att ha genomgått ett utbildningsprogram i suicidprevention tycker signifikant fler deltagare att de har tillräckliga kunskaper för att kunna ta hand om patienter som försökt begå suicid (P=0.001) och signifikant färre deltagare uttryckte behov av mer utbildning (P=0.05) (Samuelsson & Åsberg, 2002), se tabell 6.

I en studie gjord av Sun et al. (2007) efterfrågar 91% av sjuksköterskorna mer utbildning i avseende att utveckla sina sociala färdigheter. Dessutom upptäcktes att sjuksköterskor med högre utbildningsnivå har signifikant mer positiva attityder

än de med lägre utbildning ($P=0.048$), se tabell 6 (a.a). Sjuksköterskor som via arbetet deltagit i någon slags utbildning med avsikt att erhålla fördjupad kunskap om suicidalt beteende tenderar till att i stor utsträckning samtycka till att människor som överlever ett suicidförsök behöver vård ($P=0.02$) och att de flesta människor som försöker begå suicid verkligen vill dö ($P=0.05$) och söker inte bara efter andras sympati och uppmärksamhet ($P=0.03$) (McCann et al., 2006).

Samuelsson och Åsberg (2002) undersökte psykiatripersonalens attityder till patienter som försökt begå suicid före och efter ett utbildningsprogram i suicidprevention. Efter utbildningen förbättrades förståelsen och villigheten att vårda suicidpatienter ($P=0.01$), se tabell 6. Det var signifikant fler deltagare som efter utbildningen tyckte att alla som försökt begå suicid borde få kontakt med psykiatri ($P=0.01$) och att patienter som försökt begå suicid oftast är så sjuka att de borde läggas in på en psykiatrisk klinik ($P=0.05$)

Kön

Kvinnlig personal inom akutvård och psykiatrisk vård har vist sig ha mer empatiska attityder än manlig personal ($P=0.01$), ($P=0.03$) (Samuelsson et al., 1997b; Suominen et al., 2007). Ingen signifikant skillnad i attityder mellan manlig och kvinnlig personal kunde påvisas i en studie jämförande sjuksköterskor inom somatisk och psykiatrisk vård (Samuelsson et al., 1997a).

Religion

I två studier från Taiwan nämns religion som en faktor som påverkar sjuksköterskornas attityder till patienter som försökt begå suicid (Sun et al., 2006a; Sun et al., 2007). Sjuksköterskorna ansåg att suicid var en dåraktig handling eftersom deras egna religiösa tro inte tillät människor att ta sitt liv (Sun et al., 2006a). Sun et al. (2007) fann ett signifikant samband mellan sjuksköterskors religion och deras attityder till patienter som försökt begå suicid. Sjuksköterskor som inte hade någon religion hade mer positiva attityder till patienter som försökt begå suicid än sjuksköterskor som var troende ($P=0.025$).

DISKUSSION

Syftet med studien var att belysa hälso- och sjukvårdspersonalens attityder till patienter som försökt begå suicid. I resultatet framkom attityder som till största delen var positiva men även en mindre del som är negativa, men totalt sett visar det sig att hälso- och sjukvårdspersonalen har generellt positiva attityder till patienter som försökt begå suicid. Studien belyser attityder gentemot suicidala patienter med skiftande bakgrund. I resultatet framkom också tydliga faktorer som påverkar hälso- och sjukvårdspersonalens attityder såsom ålder, kön, erfarenhet, utbildning, religion och arbetsplats

Resultatet visade att hälso- och sjukvårdspersonal har olika attityder, de anser sig ha ett accepterande synsätt, en positiv inställning till sin yrkesroll och omvårdnadsarbetet med suicidala patienter. Samtidigt uppger hälso- och sjukvårdspersonalen att de ibland känner ilska, hat och misstro mot patienter och deras suicidalitet vilket komplicerar relationen och omvårdnaden till patienterna.

I studier som belyser patienters upplevelser och erfarenheter av att vårdas efter suicidförsök poängteras att personalens positiva attityder bidrar till patienternas välbefinnande. Fördomsfria attityder har varit till stor hjälp när patienter känt skam efter sitt suicidförsök, skamkänslorna förvärrades när de upplevde att personal var osympatisk och respektlös (Wiklander, Samuelsson & Åsberg 2003). Sjuksköterskors kroppsspråk visar tydligt vilka attityder de har till patienter vilket också kan avläsas av patienterna (Talseth, Lindseth, Jacobsson & Norberg 1999). Hur patienter upplever de attityder som förmedlas av hälso- och sjukvårdspersonal speglar resultatet i studien. Patientens perspektiv ger nyans till de attityder som personalen själva säger sig förmedla och visar att positiva attityder påverkar omvårdnaden positivt.

I resultatet belyses attityder med fokus på hälso- och sjukvårdspersonalens förståelse, villighet att vårda och bedömning av suicidrisk med hjälp av autentiska fallbeskrivningar. Här framkommer tydliga skillnader i förståelse, villighet att vårda och bedömning av suicidrisk beroende på bakgrund, ålder, kön, diagnos och tillvägagångssätt. Vi tror att alla sjuksköterskor har intentionen att behandla alla patienter rättvist och jämställt oberoende av kön, ålder och bakgrund. Men vårt resultat visar att personalen hade mindre förståelse och en ovilja att vårda den

alkoholiserade kvinnan, medan mannen med depression visades störst förståelse, mest villighet att vårda och bedömdes ha den högsta suicidrisken. Det måste vara så att omedvetna attityder och fördomar styr våra handlingar mer än vad vi tror. Att gå till sig själv och göra sig själv medveten om ens innersta och kanske fördomsfulla tankar kan göra oss medvetna om vad vi tycker innan vi agerar på ett sätt som drabbar patienten negativt. I hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) §2 står att ”målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen”...och att vården...”skall ges med respekt för alla människors lika värde. Sveriges kommuner och landsting visar i en kunskapsöversikt (URL 7) att det inom hälso- och sjukvården förekommer felaktigheter orsakade av medvetna eller omedvetna uppfattningar om kön. Det har påvisats grundlösa skillnader mellan kvinnor och män när det gäller utredning och behandling av olika sjukdomar. Det visade sig att kvinnor hade längre väntetider och sämre tillgång till operationer, utredningar, behandlingar och nyare läkemedel

Resultatet i vår studie visar att erfarenhet spelar en roll när det gäller attityder hos hälso- och sjukvårdspersonal till suicidala patienter. Längre erfarenhet och att ofta vårda suicidala patienter betyder inte alltid att personalen har mer positiva attityder. Annan forskning visar att erfarenhet direkt kan kopplas till mer positiva attityder. Sjuksköterskor med erfarenhet av att vårda patienter med AIDS har mer positiva attityder än de som inte har någon erfarenhet (Atkins-Baylor & McDaniel, 1996). Sjuksköterskor med flera års arbetslivserfarenhet har mest positiva attityder till att vårda svårt cancersjuka patienter (Lange, Thom & Kline, 2008). Detta visar på likheten att erfarenhet påverkar hälso- och sjukvårdspersonalens attityder till andra patientgrupper som på ett eller annat sätt kan vara utsatta. Vår föreställning om att lång erfarenhet och erfarenheten av att ofta vårda suicidala patienter skulle skapa positiva attityder visar sig stämma till viss del, men vår studie visar skiftande resultat och inte alls någon entydig inställning. Kanske är det så att lång erfarenhet av att vårda många suicidala patienter ibland danar negativa attityder. I studiens resultat belyses längd och kvantitet på erfarenhet, men vi tror också att det är innehållet i erfarenheten som bidrar till attityderna.

I studien framkom att hälso- och sjukvårdspersonal anser att deras nuvarande utbildning är otillräcklig i arbetet med suicidala patienter och de efterfrågar mer utbildning för att kunna ge bra omvårdnad till patienterna. Liknande resultat framkommer i en studie som undersökte psykiatripersonalens uppfattning om utbildning och handledning skulle kunna påverka tydligheten i arbetet med suicidala patienter. Det framkom att hälften av sjuksköterskorna som regelbundet vårdade suicidala patienter inte ansåg sig ha tillräcklig utbildning, en majoritet menade också att de skulle vilja ha mer utbildning. Utbildningar inom suicidologi hade genomförts på avdelningen men ej regelbundet (Ramberg & Wasserman, 2003).

Dessutom visas liknande åsikter i studier med ett patientperspektiv. Enligt Wiklander et al. (2003) har patienter som vårdas efter suicidförsök upplevt att vårdpersonal inte har tillräcklig utbildning för att kunna vara professionella vilket medfört att patienterna känt sig oförstådda och felbehandlade. Vi anser att mer utbildning behövs och resultatet visar också att utbildning ger mer positiva attityder. I syfte att undersöka om ett utbildningsprogram skulle kunna påverka sjukhuspersonalens attityder gentemot suicidalt beteende mätte man attityder före och efter utbildningen. Resultatet visade att attityderna blev mer positiva (Berlim, Perizzolo, Lejderman, Fleck & Joiner, 2007).

I olika studier som behandlar personalens attityder till andra specifika patientgrupper framhålls bland annat att sjuksköterskornas attityder till de som missbrukar alkohol förbättrades efter ett utbildningsprogram (Vadlamudi, Adams, Hogan, Wu & Wahid, 2007) och att sjuksköterskor som vårdar patienter i livets slutskede och efterlyser mer utbildning troligtvis kommer att gynnas av ett utbildningsprogram (Lange et al., 2008). Sjuksköterskor som vårdar äldre patienter och har en högre utbildningsnivå har mer positiva attityder (Courtney, Tong & Walsh, 2000). Även personal som vårdar HIV positiva patienter och har en högre utbildningsnivå har mer positiva attityder och är mer villiga att vårda dessa patienter trots åsikter om otillräcklig utbildning (Röndahl, Innala & Carlsson, 2003).

Utbildning är enligt oss den viktigaste faktorn som påverkar och formar våra attityder till suicidala patienter. Utbildning och kunskap är viktigt för att sjuksköterskor ska kunna känna trygghet i sin profession. I mötet med den suicidala patienten blir vi påmind om våra egna existentiella tankar och känslor. Suicidala patienter beskriver själva att de är väldigt känsliga för vilka attityder vi som personal omedvetet och medvetet förmedlar. Om vi som personal känner oss osäkra i omvårdnaden av suicidala patienter på grund av bristande kunskap så märks det också på våra attityder, lika väl märks det på våra attityder om vi känner oss trygga och kompetenta. Det är viktigt att få en grundutbildning i suicidologi men än viktigare är det att utbildningen återkommer kontinuerligt så att vi kan ge en god omvårdad till patienterna.

I vårt resultat visar det sig att sjuksköterskors religion påverkar attityderna negativt till patienter som försökt begå suicid. I yrkeslivet kommer vi att möta människor med olika kulturella bakgrunder som kan se annorlunda på liv och död. Vi får inte vara rädda för att fråga och ta reda på vad olika människor har för inställning till döden och suicidalitet. Detta gäller inte bara i relationen till patienten utan även kollegor emellan.

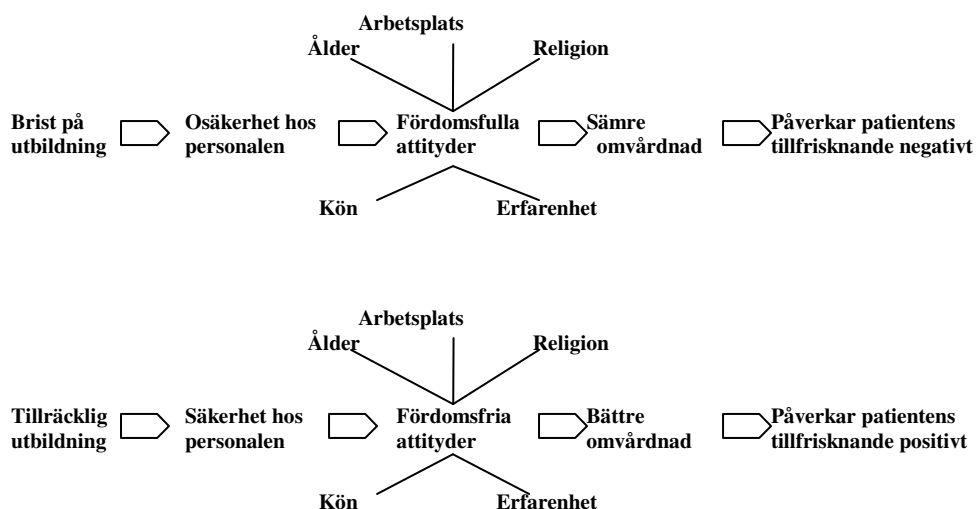
Metoddiskussion

Litteratur söktes i tre olika databaser och den allra första sökningen resulterade i att de flesta resultatartiklarna hittades. I de efterföljande sökningarna återkom de redan utvalda artiklarna gång på gång vilket kan tyda på att den första sökningen ringade in området. Intentionen var att endast undersöka sjuksköterskors attityder men många studier inkluderar annan sjukvårdspersonal. När begreppet ”hälso- och sjukvårdspersonal” används i studien innebär det att förutom sjuksköterskor ingår andra personalkategorier i undersökningen. När begreppet ”sjuksköterskor” använts i olika former så inkluderar det endast sjuksköterskor. Artiklarna i resultatdelen är uteslutande från år 1990 och framåt då äldre artiklar har varit väldigt svåråtkomliga. Resultatdelen har kunnat se annorlunda ut om artiklar äldre än från 1990 hade inkluderats. En styrka är att många av de inkluderade artiklarna i studien är kvantitativa och mäter attityder med endast två typer av enkäter, vilket gör resultatet mer jämförbart, generaliserbart och pålitligt. Poängteras bör dock att

enkäter är ett instrument som mäter attityder genom att deltagare svarar på förutbestämda påståenden vilket inte ger en tillräckligt nyanserad bild av det som undersöks. Några av de studier som inkluderats i resultatdelen är ifrån kulturer som ej är direkt överförbara till svenska förhållanden, men har ändå inkluderats då de innehållit data som svarat mot syftet. Två studier använder sig av samma undersökningsmaterial men har olika syften och har därför inkluderats i resultatet. I studien används termer som ”suicidala patienter” och ”suicidalt beteende” med det menar vi patienter som vårdas efter suicidförsök och de tankar, känslor och gärningar som utgör patienternas beteende.

Slutsatser

Slutsatsen av denna litteraturstudie är att hälso- och sjukvårdspersonalens attityder generellt är positiva till patienter som försökt begå suicid. Faktorer som påverkar attityderna är arbetsplats, ålder, erfarenhet, utbildning, kön och religion. Trots att många faktorer påverkar hälso- och sjukvårdspersonalens attityder anser vi att utbildning är nyckeln till mer fördomsfria attityder. Utbildning är det som efterfrågas och det som kan utplåna skillnader i de övriga faktorerna. Oavsett om vi har olika arbetsplats, ålder, erfarenhet, kön och religion så är vi mer jämlika med rätt kunskap. Vi menar att med tillräcklig kunskap blir vi mer säkra i vår yrkesroll och därmed utstrålar vi mer positiva attityder som i sin tur ger patienten en god omvårdnad vilket sannolikt gynnar patientens tillfrisknande, se figur 1.

Figur 1. Sammanfattning över slutsatser utifrån resultatet.

För att få mer kunskap om hälso- och sjukvårdspersonalens attityder till suicidala patienter anser vi att fler studier bör göras ur patientperspektivet där patienternas åsikter om personalens attityder lyfts fram. I flera studier efterfrågas mer utbildning men det framgår inte klart vad denna utbildning borde innehålla, därför anser vi att detta också skulle kunna vara ett framtida forskningsämne.

Det spelar ingen roll var vi arbetar i framtiden, vi kommer alltid att möta och vårda patienter som försökt begå suicid. I vårt yrke som sjuksköterskor är det av yttersta vikt att vi ser till att få kontinuerlig utbildning för att kunna ta hand om patienter efter suicidförsök.

REFERENSER

- *Andersson, M. (1997). Nurses' attitudes towards suicidal behaviour – a comparative study of community mental health nurses and nurses working in an accident and emergency department. *Journal of Advanced Nursing*, 25, 1283-1291.
- Atkins-Baylor, R. & McDaniel, A-M. (1996). Nurses attitudes toward caring for patients with acquired immunodeficiency syndrome. *Journal of Professional Nursing*, 12, (2), 99-105.
- Berlim, M.T., Perizzolo, J., Lejderman, F., Fleck, M.P., & Joiner T.E. (2007). Does a brief training on suicide prevention among general hospital personnel impact their baseline attitudes towards suicidal behavior? *Journal of Affective Disorders*, 100, 233-239.
- Bruland-Vråle, G. (1995). *Möte med den självmordsnära människan* (L. Lundh övers.). Stockholm: Bonnier utbildning AB (Originalarbete publicerat 1993).
- Bunkholdt, V. (2004). *Psykologi en introduktion för sjuksköterskor, socialarbetare och övrig vårdpersonal* (K. Larsson Wentz övers.). Lund: Studentlitteratur (Originalarbete publicerat 1997).
- Carlsson, S., & Eiman, M. (2003). *Evidensbaserad omvårdnad: studiematerial för undervisning inom projektet "Evidensbaserad omvårdnad- ett samarbete mellan Universitetssjukhuset MAS och Malmö högskola"*. Malmö: Malmö högskola.
- Courtney, M., Tong, S., & Walsh, A. (2000). Acute-care nurses' attitudes towards older patients: A literature review. *International Journal of Nursing Practice*, 6, 62-69.
- Forsberg, C., & Wengström, Y. (2008). *Att göra systematiska litteraturstudier: värdering, analys och presentation av omvårdnadsforskning* (2:a rev.uppl.). Stockholm: Natur och kultur.
- Hjelmeland, H., & Knizek, B-L. (2004) The general public's views on suicide and suicide prevention, and their perception of participating in a study on attitudes towards suicide, *Archives of Suicide Research*, 8, 345-359.
- Jahren Kristoffersen, N. (Red.), (1998). *Allmän omvårdnad 1*. Stockholm: Liber.
- Lange, M., Thom, B., & Kline, N-E (2008). Assessing nurses' attitudes toward death and caring for dying patients in a comprehensive cancer center. *Oncology Nursing Forum*, 35, (6), 955-959.
- *McCann, T., Clark, E., McConnachie, S., & Harvey I. (2006). Accident and emergency nurses' attitudes towards patients who self harm. *Accident and Emergency Nursing*, 14, 4-10.

* = Artikel i resultatet

*McLaughlin, C. (1994). Casualty nurses' attitudes to attempted suicide. *Journal of Advanced Nursing*, 20, 1111 – 1118.

Ramberg, I-L., & Wasserman, D. (2003). The roles of knowledge and supervision in work with suicidal patients. *Nordic Journal of Psychiatry*, 57, 365-371.

Röndahl, G., Innala, S., & Carlsson, M. (2003). Nursing staff and nursing students attitudes towards HIV-infected and homosexual HIV-infected patients in Sweden and the wish to refrain from nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 41, (5), 454-461.

*Samuelsson, M., Sunbring, Y., Winell, I., & Åsberg, M. (1997a). Nurses' attitudes to attempted suicide patients. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 11, 232-237.

Samuelsson, M., Wiklander, M., Åsberg, M. & Saveman, B-I. (2000). Psychiatric care as seen by the attempted suicide patient. *Journal of advanced nursing*, 32, (3), 635-643.

*Samuelsson, M., Åsberg, M., & Gustavsson, JP. (1997b). Attitudes of psychiatric nursing personell towards patients who have attempted suicide. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 95, 222-230.

*Samuelsson, M., & Åsberg, M. (2002). Training program in suicide prevention for psychiatric nursing personnel enhance attitudes to attempted suicide patients. *International Journal of Nursing Studies*, 39, 115-121.

*Sun, F-K., Long, A., & Boore, J. (2007). The attitudes of casualty nurses in Taiwan to patients who have attempted suicide. *Journal of Clinical Nursing*, 16, 255-263.

*Sun, F-K., Long, A., Boore, J., & Tsao, L-I. (2006a). Patients and nurses' perceptions of ward environmental factors and support systems in the care of suicidal patients. *Journal of Clinical Nursing*, 15, 83-92.

*Sun, F-K., Long, A., Boore, J., & Tsao, L-I. (2006b). A theory for the nursing care of patients at risk of suicide. *Journal of Advanced Nursing*, 53,(6), 680-690.

SFS 1982:763 Hälso- och sjukvårdslag

SOSFS 1993:17. Socialstyrelsens allmänna råd om omvårdnad inom hälso- och sjukvården.

*Suominen, K., Suokas, J., & Lönnqvist, J. (2007). Attitudes of general hospital emergency room personnel towards attempted suicide patients. *Nord Journal of Psychiatry*, 61, (5), 387-382

Talseth, A.G., Lindseth, A., Jacobsson, L., & Norberg, A. (1999). The meaning of suicidal psychiatric in-patients' experiences of being cared for by mental health nurses. *Journal of Advanced Nursing*, 29, (5), 1034-1041.

Tegern, G., Beskow, J., & Eriksson, B-E. (2003). *Ungdomars tal och tankar om självmord*. Lund: Studentlitteratur.

Vadlamudi, R., Adams, S., Hogan, B., Wu, T. & Wahid, Z. (2007). Nurses attitudes, beliefs and confidence levels regarding care for those who abuse alcohol: Impact of educational intervention. *Nurse Education in Practise*, 8, 290-298.

Wiklander, M., Samuelsson, M., & Åsberg, M. (2003). Shame reactions after suicide attempt. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 17, 293-300.

* = Artikel i resultatet

Elektroniska referenser

(URL: 1)

Socialstyrelsen (2003). *Vård av självmordsnära patienter – en kunskapsöversikt*.
<http://www.socialstyrelsen.se/NR/rdonlyres/7ED657C9-6B0A-45E5-9155-136AF7741011/981/20031108.pdf>, [080503]

(URL: 2)

Socialstyrelsen (2005a). *Folkhälsorapport 2005*.
<http://www.socialstyrelsen.se/NR/rdonlyres/7456A448-9F02-43F3-B776-D9CABCB727A9/6169/20051114.pdf>, [080503]

(URL: 3)

Socialstyrelsen (2008). *Folkhälsa och sociala förhållanden lägesrapporter 2007*.
http://www.socialstyrelsen.se/NR/rdonlyres/67B2B9CD-2D4F-4729-A57C-D6448CA26E57/10262/20081318_rev1.pdf, [080510]

(URL: 4)

Nationellt och Stockholms läns landstings centrum för suicidprevention och prevention av psykisk ohälsa [NASP].
<http://ki.se/content/1/c6/04/17/79/Statistikrapport1980-2004.pdf> [080514]

(URL: 5)

Socialstyrelsen (2007). *Folkhälsa lägesrapporter 2006*.
http://www.socialstyrelsen.se/NR/rdonlyres/E8B505A3-047B-484C-95F8-0BC5BE59F0BA/7226/200713115_rev1.pdf, [080510]

(URL: 6)

Socialstyrelsen (2005b). *Kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska*.
<http://www.socialstyrelsen.se/NR/rdonlyres/33C8D178-0CDC-420A-B8B4-2AAF01FCDFD9/3113/20051052.pdf>, [080503]

(URL: 7)

Sveriges kommuner och landsting (2007). *(O)jämsliddhet i hälsa och vård – En genusmedicinsk kunskapsöversikt*.
http://brs.skl.se/brsbibl/kata_documents/doc39045_1.pdf

Bilaga 1

Artikelsökning

Datum	Databas	Sökord	Avgränsningar	Antal träffar	Förkastade	Utvalda	Använda i resultatet
2008-09-10	PubMed	Suicide, attempted AND attitude of health personnel	Abstracts, Humans, English, Swedish, Publicerad from 1990-01-01	74	* 48 ** 15 *** 2 ****	9	○Anderson (1997). ○McCann et al. (2006). ○Mc Laughlin (1994). ○Samuelsson et al. (1997a). ○Samuelsson et al. (1997b). ○Samuelsson & Åsberg (2002). ○Sun et al. (2006a) ○Sun et al. (2007) ○Suominen et al. (2007)
2008-09-10	PubMed	Suicide, attempted AND attitude AND nursing	Abstracts, Humans, English, Swedish, Publicerad from 1990-01-01	55	* 30 ** 15 *** **** 10	0	
2008-09-10	PubMed	Suicide, attempted AND perception AND nursing	Abstracts, Humans, English, Swedish, Publicerad from 1990-01-01	4	* 1 ** 2 *** **** 1	0	
2008-09-11	Cinahl	Attitude of Health Personnel AND Suicide, attempted	Abstract, English, Swedish, Publicerad from 1990-01-01	22	* 13 ** 8 *** **** 1	0	
2008-09-11	Cinahl	Suicide, attempted AND Nurse attitudes	Abstract, English, Swedish, Publicerad from 1990-01-01	21	* 5 ** 9 *** 2 **** 5	0	
2008-09-11	PsycINFO	Attempted suicide AND Health personnel attitudes	English, Swedish, Publicerad from 1990-01-01	18	* 9 ** 1 *** 1 **** 7	0	

* Antal förkastade artiklar efter läsning av titel

** Antal förkastade artiklar efter läsning av abstrakt

*** Antal förkastade artiklar efter kvalitetsbedömning

**** Antal artiklar förkastade pga. Dubblerad sökning (återkommer i flera databaser)

Artikelsökning (fortsättning)

Datum	Databas	Sökord	Avgränsningar	Antal träffar	Förkastade	Utvalda	Använda i resultatet
2008-09-11	PsycINFO	Attempted suicide AND Nurses AND Attitudes	English, Swedish, Publicerad from 1990-01- 01	16	* 5 ** 5 *** **** 6	1	oSun et al. (2006b).
2008-09-11	PubMed	Suicide, attempted AND attitude AND nursing staff	Abstracts, Humans, English, Swedish, Publicerad from 1990-01- 01	28	* 14 ** 9 *** **** 5	0	
2008-09-11	Cinahl	Suicide, attempted AND nursing staff, hospital AND attitudes	Abstract, English, Swedish, Publicerad from 1990-01- 01	4	* 2 ** 1 *** **** 1	0	
2008-09-11	Cinahl	Suicide, attempted AND staff nurses AND attitudes	Abstract, English, Swedish, Publicerad from 1990-01- 01	4	* ** 1 *** **** 3	0	

* Antal förkastade artiklar efter läsning av titel

** Antal förkastade artiklar efter läsning av abstrakt

*** Antal förkastade artiklar efter kvalitetsbedömning

**** Antal artiklar förkastade pga. Dubblerad sökning (återkommer i flera databaser)

Exempel på bedömningsmall för studier med kvantitativ metod

Poängsättning	0	1	2	3
Abstrakt (syfte, metod, resultat=3p)	Saknas	1/3	2/3	Samtliga
Introduktion	Saknas	Knapphändig	Medel	Välskriven
Syfte	Ej angivet	Otydligt	Medel	Tydligt
Metod				
Metodval adekvat till frågan	Ej angiven	Ej relevant	Relevant	
Metodbeskrivning (repetierbarhet möjlig)	Ej angiven	Knapphändig	Medel	Utförlig
Urval (antal, beskrivning, representativitet)	Ej acceptabel	Låg	Medel	God
Patienter med lungcancerdiagnos	Ej undersökt	Liten andel	Hälften	Samtliga
Bortfall	Ej angivet	> 20 %	5-20 %	< 5 %
Bortfall med betydelse för resultatet	Analys saknas / Ja	Nej		
Etiska aspekter	Ej angivna	Angivna		
Resultat				
Frågeställning besvarad	Nej	Ja		
Resultatbeskrivning (redovisning, tabeller etc)	Saknas	Otydlig	Medel	Tydlig
Statistisk analys (beräkningar, metoder, signifikans)	Saknas	Mindre bra	Bra	
Confounders	Ej kontrollerat	Kontrollerat		
Tolkning av resultatet	Ej acceptabel	Låg	Medel	God
Diskussion				
Problemanknytning	Saknas	Otydlig	Medel	Tydlig
Diskussion av egenkritik och felkällor	Saknas	Låg	God	
Anknytning till tidigare forskning	Saknas	Låg	Medel	God
Slutsatser				
Överensstämmelse med resultat (resultatets huvudpunkter belyses)	Slutsats saknas	Låg	Medel	God
Ogrundade slutsatser	Finns	Saknas		
Total poäng (max 47 p)	p	p	p	p
Grad I: 80%				p
Grad II: 70%				%
Grad III: 60%				Grad
Titel				
Författare				

Resultatartiklar och gradering

Författare Årtal Land	Syfte med studien	Design/intervention	Deltagare	Analysmetod	Resultat	Studie design Och kvalitet
Anderson 1997 England	Att undersöka och jämföra attityderna till suicidalt beteende hos psykiatrisjuksköterskor i kommunen och legitimerade sjuksköterskor som arbetar på en akutmottagning.	Icke-randomiserad Bekvämlighetsurval Enkätstudie (SOQ) ¹ Tvärsnittsstudie	80 sjuksköterskor (40 i varje grupp) fick enkäten. 66 st besvarade enkäten (33 i varje grupp). Bortfall 14 personer	Enkät för att mäta attityder t-test, p-värde Reliabilitetstestad Validitetstestad	Båda grupperna hade generellt positiva attityder mot suicidalt beteende. Attityderna blev signifikant olika i förhållande till sjuksköterskornas erfarenhet och ålder inom grupperna.	DS Grad II
McCann m fl 2006 Australien	Att uppskatta om akutsjuksköterskor har positiva eller negativa attityder mot patienter med självskadebeteende samt att uppskatta om sjuksköterskors ålder, erfarenhet eller intern utbildning påverkar deras attityder mot deras patienter.	Icke-randomiserad Bekvämlighetsurval Enkätstudie (SOQ) ¹ Tvärsnittsstudie	43 sjuksköterskor på en akutavdelning	Enkät för att mäta attityder t-test Analys: SPSS	Äldre och mer erfarna sjuksköterskor hade mer stödjande attityder än yngre och mindre erfarna. Sjuksköterskor som deltagit i intern utbildning hade mer positiva attityder än de som inte deltagit.	DS Grad I
Mc Laughlin 1994 Nord Irland	Att undersöka om akutsjuksköterskor hade mer positiva eller negativa attityder till suicidförsök, och att också se om ålder och erfarenhet inom akutvård påverkade attityderna.	Icke-randomiserad Bekvämlighetsurval Enkätstudie (SOQ) ¹ Tvärsnittsstudie	Frågeformulär skickades ut till 142 sjuksköterskor på 11 olika akutvårdsavdelningar i 4 olika regioner av Nord Irland. 95 st frågeformulär analyserades	Enkät för att mäta attityder ANOVA Chi-square test	Majoriteten av sjuksköterskorna hade positiva attityder till suicidförsök. Äldre sjuksköterskor och sjuksköterskor med mer erfarenhet av akutsjukvård visade sig ha mer positiva attityder än yngre och mindre erfarna	DS Grad II

¹Suicide opinion questionnaire

Resultatartiklar och gradering (fortsättning)

Författare Årtal Land	Syfte med studien	Design/intervention	Deltagare	Analysmetod	Resultat	Studie design Och kvalitet
Samuelsson m fl 1997a Sverige	Att undersöka och jämföra attityderna hos sjuksköterskor inom somatisk vård och psykiatri gentemot patienter som försökt begå suicid och jämföra dessa med	Enkätstudie (USP) ² och fallbeskrivningar Randomiserat och bekvämlighetsurval Tvärsnittstudie	Hälften av sjuksköterskorna på intensivvårdsavdelningen, akutmottagningen och internmedicinska avdelningarna på två sjukhus i mellersta Sverige valdes ut slumpmässigt (N=102). 75 svarade	Enkät och fallbeskrivningar för att mäta attityder t-test Chi-2 test p- värde	Sjuksköterskor som arbetade inom psykiatri visade större förståelse och var mer villiga att vårda patienter som försökt begå suicid än sjuksköterskor inom den somatiska disciplinen. Bland alla sjuksköterskor visade det sig att äldre sjuksköterskor hade en mer välvillig inställning och att en mer frekvent kontakt med suicidbenägna patienter bidrog till mer positiva attityder.	DS Grad II
Samuelsson m fl 1997b Sverige	Att undersöka psykiatripersonalens attityder mot suicidala patienter och att konstruera ett mätinstrument som kan mäta attityd förändringar, tex efter undervisnings insatser	Icke-randomiserad Bekvämlighetsurval Enkätstudie (USP) ² och fallbeskrivningar Tvärsnittsstudie	Ett frågeformulär skickades ut till totalt 242 sjuksköterskor och skötare inom den psykiatriska vården. 197 besvarade formuläret, varav 193 analyserades	Enkät och fallbeskrivningar för att mäta attityder ANOVA t-test Mann-whitney U-test, Kruskal-wallis test, Spearman rank correlation. Cronbach's alpha P-värde	Kvinnor tenderade att vara mer sympatiska än män och äldre personal hade en mer välvillig inställning än yngre personal. Skillnader kunde ses mellan olika avdelningar vilket kan förklaras av att en mer frekvent kontakt med suicidbenägna patienter kan associeras med mer positiva attityder.	DS Grad I
Samuelsson m fl 2002 Sverige	Att undersöka psykiatripersonalens attityder, mot patienter som försökt begå suicid, före och efter ett undervisningsprogram i psykiatrisk suicidprevention	Kvasiexperimentiell studie. Bekvämlighetsurval Prospektiv, longitudinell Enkätstudie (USP) ² och fallbeskrivningar	23 psykiatrisjuksköterskor och 24 skötare från ett stort universitetssjukhus i Sverige deltog av eget intresse i ett träningsprogram i psykiatrisk suicidprevention. Deltagarna bestod av 39 kvinnor och 8 män i åldrarna 25-64 år.	Enkät och fallbeskrivningar för att mäta attityder Cronbach's alpha, Chi-square test	Den allmänna förståelsen och villigheten att vårda ökade signifikant efter undervisningsprogrammet	DS Grad II

² The Understanding suicidal patients questionnaire

Resultatartiklar och gradering (fortsättning)

Författare Årtal Land	Syfte med studien	Design/intervention	Deltagare	Analysmetod	Resultat	Studie design Och kvalitet
Sun m fl 2007 Taiwan	Att undersöka akutsjuksköterskors attityder mot patienter som försökt begå suicid och identifiera faktorer som bidrar till dessa attityder.	Enkätstudie (SOQ) ¹ Bekvämlighetsurval Tvärsnittsstudie	Frågeformulär skickades ut till 200 akutsjuksköterskor på 7 olika sjukhus i Taiwan varav 177 svarade och 155 analyserades. De flesta som svarade var kvinnor mellan 21-29 år	Enkät för att mäta attityder Cronbach´s alpha. ANOVA P-värde	Undersökningsgruppen visade sig ha positiva attityder mot patienter som försökt begå suicid. Högre utbildning gav mer positiva attityder, sjuksköterskor som inte hade någon religion hade en mer positiv attityd och sjuksköterskor som hade vårdat 1-10 patienter efter suicidförsök hade mer positiva attityder än de som vårdat fler än 10 suicidala patienter	DS Grad I
Suominen m fl 2007 Finland	Att jämföra attityderna hos akutvårdspersonal på två olika sjukhus gentemot patienter som försökt begå suicid. Ett sjukhus hade psykiatrisk konsultation (PK) tillgänglig och det andra saknade PK.	Enkätstudie (USP) ² Bekvämlighetsurval Tvärsnittsstudie	115 akutvårdspersonal svarade på frågeformuläret, 49 arbetade på det sjukhus med psykiatrisk konsultation tillgänglig och 66 arbetade på sjukhuset som ej hade psykiatrisk konsultation	ANOVA Mann-whitney test, Kruskal-wallis test, Cronbach´s alpha. Chi-2 test t-test P-värde	Det var klara skillnader i personalattityder mellan de båda sjukhusen. Kvinnligt kön, högre ålder och att jobba på sjukhuset utan psykiatrisk konsultation förknippades med mer positiva attityder gentemot patienter som försökt begå suicid.	DS Grad II

¹ Suicide opinion questionnaire

² Thw understanding suicidal patients questionnaire

Resultatartiklar och gradering (fortsättning)

Författare Årtal Land	Studiens syfte	Metod	Deltagare	Resultat	Kvalitet
Sun, F-K., Long, A., Boore, J., & Tsao, L-I. (2006b) Taiwan	Att utforska och undersöka psykiatrisjuksköterskor och patienters erfarenheter av den vård som erbjuds till suicidala patienter på en psykiatrisk avdelning, och att utveckla en omvårdnadsteori för att vägleda omvårdnaden av suicidala patienter.	Kvalitativ studie Grounded theory Semi-strukturerade intervjuer, observationer. Tvärsnittsstudie	15 psykiatrisjuksköterskor och 15 patienter med suicidtankar eller som försökt begå suicid intervjuades och observerades.	Teorin som formades kan användas av sjuksköterskor som vägledning för att initiera och bibehålla den terapeutiska kontakten med patienter som riskerar att begå suicid, samt förbättra kvaliteten på vården.	Grad I
Sun, F-K., Long, A., Boore, J., & Tsao, L-I. (2006a) Taiwan	Att presentera och diskutera resultatet som framkom i en kvalitativ studie undersökande sjuksköterskors och patienters syn på den akuta psykiatriavdelningen och den omvårdnad som ges där.	Kvalitativ studie, grounded theory, semi-strukturerade intervjuer, observationer Tvärsnittsstudie	15 psykiatrisjuksköterskor och 15 patienter från olika psykiatriska kliniker i Taiwan.	Studien belyser behovet för sjuksköterskor att förhöja kvaliteten på den givna vården till patienter på grupp och individnivå och att också arbeta för att få en vårdmiljö som främjar hälsa och helande.	Grad I

Extraktion av data

Författare	U-grupp / Instrument	Vilka attityder framträder?	Arbetsplats	Vilka faktorer påverkar attityderna?
Anderson England 1997	33 p-ssk kommunen 33 akut ssk SOQ	<p>Båda grupperna visade sig ha generellt positiva attityder till suicidalt beteende.</p> <p>(A) Båda grupperna hade en generellt accepterande attityd till suicidalt beteende</p> <p>(B) Båda grupperna såg inte patienter som försökt begå suicid som psykiskt sjuka.</p> <p>(C) Båda grupperna hade positiva attityder till den professionella rollen, arbetet och vården av det suicidala beteendet</p> <p>(D) Båda grupperna hade positiva attityder till suicidalt beteende som en slags kommunikation.</p>	<p>Ingen signifikant skillnad i attityder mellan p-ssk och akut ssk $P < 0.48$ ($P < 0.05$) Homogent</p> <p>Det var ingen signifikant skillnad i attityder mellan akutsjuksköterskorna med 1-5 års erfarenhet och de med 10-15 (längre) års erfarenhet $P < 0.38$ ($P < 0.005$)</p> <p>Psykiatrisjuksköterskor i kommunen med 1-5 års erfarenhet hade mer positiva attityder än de med 10-15 års erfarenhet $P < 0.0033$ ($P < 0.05$) Mest signifikant!</p> <p>Psykiatrisjuksköterskor i den äldre åldersgruppen (>49 år) hade något mer negativa attityder mot suicidalt beteende än de i åldersgruppen 30-39 år $P < 0.051$ ($P < 0.05$)</p> <p>Ingen signifikant skillnad i attityder mellan akutsjuksköterskor i åldersgrupperna 30-39 och >49 år kunde påvisas $P < 0.13$ ($P < 0.05$)</p>	<p>Erfarenhet Psykiatrisjuksköterskor med 1-5 års erfarenhet hade mer positiva erfarenheter än de med 10-15 års erfarenhet $P < 0.0033$ ($P < 0.05$).</p> <p>Ålder Psykiatrisjuksköterskor i den äldre åldersgruppen (>49 år) hade något mer negativa attityder mot suicidalt beteende än de i åldersgruppen 30-39 år $P < 0.051$ ($P < 0.05$)</p>